

PRACOVNÉ VYUČOVANIE

Vyučovacia jazyk	Slovenský jazyk
Vzdelávacia oblasť	Človek a svet práce
Stupeň vzdelávania	Primárne vzdelanie ISCED 1 – variant A
Predmet	Pracovné vyučovanie
Ročník	Siedmy
Časová dotácia	5 hodín týždenne 165 hodín ročne
Miesto realizácie	Trieda, EKO–učebňa, exteriér školy – prírodná záhrada, verejné priestranstvá v obci

1. Charakteristika učebného predmetu a jeho význam v obsahu vzdelávania

Pracovné vyučovanie je pre žiakov s mentálnym postihnutím najdôležitejším rehabilitačným predmetom, ktorý od najnižšieho ročníka systematicky ovplyvňuje rozvoj ich motoriky vytváraním pracovných zručností a spolupôsobí na zvýšenie ich rozumovej úrovne.

Žiaci v tomto predmete získavajú vedomosti z rôznych pracovných činností, vrátane elementárnych technických a výrobných poznatkov. Pracovné vyučovanie vytvára u žiakov kladný vzťah k práci, plní základnú prípravu pre budúce povolanie, ale aj pre potrebu praktického života v rodine a spoločnosti. V spolupráci s ostatnými predmetmi pôsobí na harmonický rozvoj žiakov.

V pracovnom vyučovaní získavajú žiaci základné vedomosti o materiáloch, nástrojoch a o pracovných postupoch. Učia sa rozoznávať druhy materiálov, ich vlastnosti, poznávať konštrukciu a funkciu nástrojov, učia sa hovoriť o tom, čo robia a s čím pracujú. Žiaci sa postupne primerane veku vedú k chápaniu vzťahov medzi materiálom, nástrojmi a spôsobmi práce. Postupne sa tak rozvíja ich technické myslenie a vyjadrovanie a technická pripravenosť.

Pracovné vyučovanie vzbudzuje u žiakov záujem o prácu, uspokojuje ich túžbu po činnosti, zameranie práce na užitočný výsledok vzbudzuje ich iniciatívu a pozitívny vzťah k práci, pestuje zmysel pre poriadok, cit pre krásu a vhodnosť materiálu, nástrojov a spôsobov práce.

Pri práci si žiaci osvojujú kultúrne návyky. Systematicky poznávajú hlavné prvky organizácie, hygieny a bezpečnosti pri práci. Učia sa pracovať disciplinovane, starostlivo, hospodárne zaobchádzať s materiálom a nástrojmi.

Pri výbere úloh učiteľ prihliada aj na učebnú látku ostatných predmetov. Nevyhnutnosť koordinácie pracovného vyučovania s inými vyučovacími predmetmi vyplýva z podstaty rozvoja poznávacích možností mentálne postihnutých žiakov - spájať konkrétnu činnosť s poučením, prax s teóriou.

Pracovné zaťaženie musí byť primerané fyzickým schopnostiam žiakov. Nesmie byť tak náročné, aby žiakov vyčerpano, ale ani príliš jednoduché, lebo by nedostatočne aktivizovalo ich myslenie a v dostatočnej miere ich nezamestnávalo.

Veľmi dôležitou podmienkou je materiálne zabezpečenie pracovného vyučovania. Sú to najmä pracovne a dielne, sklad materiálu, pozemok, dostatok vyhovujúcich nástrojov, pracovných a učebných pomôcok a jednotného materiálu pre žiakov.

Pracovné prostredie musí vyhovovať hygienickým podmienkam (čistý vzduch, vhodné osvetlenie, čistota pracoviska, atď.). K hygienickým podmienkam patrí aj vhodné oblečenie na pracovné vyučovanie. Nevyhnutným doplnkom dielne je príručná lekárnica.

V pestovateľských prácach sa na školskom pozemku (záhrade) určí pre jednotlivé pracovné skupiny dostatočná plocha s prihliadnutím na vek a možnosti žiakov a na technickú vybavenosť školy. Na pestovateľské práce možno využiť aj kútik prírody v každej učebni.

Na hodinách pracovného vyučovania sa používajú rôzne učebné pomôcky. Zvyčajne je to vzorový výrobok a súbor nástrojov, materiálov, potrieb a zariadení pre určitý druh práce; ďalej sú to výkresy, pracovné postupy, obrazy, ilustrácie, modely, diagramy, prírodniny, predlohy, filmy, diapozitívy a diafilmy.

Nevyhnutnou súčasťou pracovného vyučovania sú exkurzie, ktoré umožňujú žiakom už od najnižších ročníkov poznávať prácu dospelých na rozličných pracoviskách a posilňovať spojenie pracovného vyučovania so životom.

Obsah pracovného vyučovania je členený na zložky. Toto rozdelenie vychádza zo schopností žiaka osvojiť si obsah daného učiva, a zo schopnosti vedieť ho aplikovať v súčasnom i budúcom praktickom živote.

V zložke **sebaobslužné činnosti** žiaci nadobúdajú zručnosti v starostlivosti o hygienu tela a zovňajšku, osvojujú si stravovacie návyky a pravidlá stolovania.

Obsahom zložky **práce v domácnosti** je osvojovanie si základných pracovných návykov v domácnosti, zručností potrebných pri domácich prácach a udržiavanie poriadku. Súčasťou tejto zložky je aj šitie. Žiaci nadobúdajú zručnosti v základných technikách šitia a ručných prác. Súčasťou zložky sú aj práce v kuchyni. Žiaci si osvojujú základné znalosti o potravinách, a ako udržiavať poriadok a hygienu v kuchyni. Vo vyšších ročníkoch nadobúdajú žiaci zručnosti pri príprave jednoduchých nápojov a jedál.

V zložke **práce v dielni** si žiaci osvojujú schopnosť rozlišovať rozličné materiály, spoznávajú ich v praktickom živote, osvojujú si manuálne zručnosti s nimi a vytvárajú jednoduché výrobky.

V zložke **pestovateľské práce** sa žiaci učia rozpoznávať rôzne druhy ovocia a zeleniny, nadobúdajú základné pestovateľské zručnosti, osvojujú si starostlivosť o izbové rastliny.

Vzhľadom na to, že nie každá škola má školský pozemok, odporúčame práce na školskom pozemku nahradiť inou činnosťou, podľa podmienok školy tak, aby bola zachovaná časová dotácia predmetu pracovné vyučovanie podľa učebného plánu.

2. Cieľ predmetu

- Upevňovať vedomosti získané z predchádzajúcich ročníkov,
- vedieť urobiť záznam o pracovnom postupe,
- vedieť pracovať podľa výkresu,
- rešpektovať požiadavky bezpečnosti a hygieny pri každej práci,
- oboznámiť sa s hlavnými druhmi plechu a s jeho vlastnosťami,
- oboznámiť sa so strihom na najjednoduchších príkladoch.

3. Obsah učebného predmetu

I. Sebaobslužné činnosti - 15 hodín

Osobná hygiena.

Poučenie o kozmetike rúk a nôh. Starostlivosť o nechty. Založenie domácej lekárničky.

Hygiena v domácnosti.

Umývanie okien a dverí. Čistenie odevov a obuvi.

II. Práce v dielni - 60 hodín

Práce s papierom

Meranie, strihanie, rezanie, lepenie papiera a kartónu. Príklady výrobkov: stojan na ceruzky, puzdro na ihlice, darčekové vrečko, lepoprelo.

Montážne a demontážne práce

Montáž a demontáž bicykla. Údržba bicykla.

Práce s drevom

Obrábanie dreva základnými technikami. Spájanie dreva klincami, skrutkami do dreva, plátovaním a glejením. Dlabanie. Úprava povrchu výrobkov brúsením, hydrovoskovaním, leštením, morením, lakovaním. Tmelenie, brúsenie výrobkov pred natieraním, natieranie farbou. Čítanie jednoduchých výkresov, kreslenie jednoduchých náčrtov, obrysovanie materiálu.

Príklady výrobkov: podložka pod riad, sušiak na uteráky a utierky, polička na kvety, krmidlo pre vtáky, búdky, lopáriky, rám spájaný plátovaním, debničky, vešiak na kľúče.

Práce s kovom

Oboznamovanie sa s hlavnými druhmi plechu a s jeho vlastnosťami. Obrysovanie, ohýbanie, pílenie, prebíjanie, nitovanie, spájanie skrutkami, maticou. Úprava povrchu brúsením a lakovaním. Rezanie pákovými nožnicami. Používanie raznice. Príklady výrobkov: zvieratka podľa šablóny, menovka na záhony, štítky na kľúče, plechová škatuľka, chrániče na zveráky, háky.

Práce s plastmi

Pokračovanie v práci s organickým sklom a novodurom. Ohýbanie. Príklady výrobkov: škatuľky, ťažidlo, nôž na papier, ozdobný háčik, tabuľka k menovke, hračky.

Práce s kožou a koženkou

Meranie, rezanie, strihanie, prebíjanie, spájanie kože a koženky. Príklady výrobkov: ozdobné prívesky, opasok, puzdrá.

Práce s rozličným materiálom

Náplň určí vyučujúci.

III. Práce v domácnosti - 35 hodín

Hygiena v domácnosti. Umývanie okien a dverí. Čistenie odevov a obuvi.

Príprava pokrmov

Polievky. Úprava pokrmov z ryže. Zeleninové šaláty. Konzervovanie zeleniny sušením a solením.

Šitie

Spojovacie stehy (perličkový, základný). Spájanie a začisťovanie látky. Prišitie pútka. Oboznámenie sa so strihom na najjednoduchších príkladoch (postelňa bielizeň). Šitie na stroji – rovné šitie. Ozdobný steh – hládkovanie. Príklady výrobkov: vankúšik, čelenka, pútka.

Pletenie

Pridávanie a uberanie. Výrobok: jednoduché oblečenie.

Háčkovanie

Háčkovanie jednoduchého vzoru. Výrobok: jednoduché oblečenie.

IV. Pestovateľské práce - 50 hodín

Úprava a spracovanie pôdy - rýľovanie, hrabanie. Úprava hriadok. Zvyšovanie úrodnosti – hnojenie, striedanie plodín. Siatie a sadenie plodín podľa priority kultivarov v regióne. Príprava sadeníc – siatie, prekyprovanie, presádzanie priesad. Zavlažovanie, kyprenie pôdy, jednotenie zeleniny. Poznávanie škodcov a ochrana pred nimi. Prirodzená ochrana a spolužitie rastlín. Zber plodín, úprava pôdy po zbere, uskladnenie. Úžitková záhrada na okne, balkóne, loggii. Oboznamovanie sa s ošetrovaním ovocných stromov a kríkov. Zber ovocia a uskladnenie. Letničky, dvojročné rastliny, trvalky, skalničky. Kvety na balkóne a loggii. Izbové kvety, hydroponické pestovanie rastlín. Viazanie a aranžovanie kvetín.

V. Základy technického kreslenia - 10 hodín

Učivo základov technického kreslenia aplikujeme v súlade s konkrétnym výrobkom, na ktorom žiaci pracujú. Rysovanie rovnobežiek: - manipulácia s rysovacími potrebami pri

rysování rovnobežiek, - základné vlastnosti rovnobežiek. Kružnice, rysovanie kružníc: - stred kružnice, priemer, polomer, - kótovanie dier a kružníc.

4. Metódy a formy práce

V pestovateľských prácach obsah učiva prispôsobíme úrovni žiakov, regionálnym a materiálnym podmienkam školy. Nadväzujeme na dosiahnutú úroveň vedomostí a zručností zo 6.ročníka.

Praktické činnosti uvedené v prácach v dielni sú pre chlapcov povinné v celom rozsahu, pre dievčatá sa urobí výber tak, aby bola zastúpená práca s každým materiálom.

Praktické činnosti uvedené pre prácu v domácnosti sú pre dievčatá povinné v celom rozsahu, pre chlapcov sa urobí výber tak, aby boli zastúpené práce pri hygiene v domácnosti, základy šitia a varenia.

Žiakov vedieme k čistote pracovného prostredia, dbáme na to, aby po práci uložili náradie a materiál na určené miesto.

5. Medzipredmetové vzťahy

Poznatky a zručnosti získané na hodinách pracovného vyučovania žiak aplikuje do všetkých predmetov v 7. ročníku. Rozvíjanie jemnej motoriky ovplyvňuje činnosť žiaka na všetkých predmetoch. Vedie žiakov k disciplíne, učí ich dodržiavať postup pri práci a trpezlivo postupovať v jednotlivých činnostiach. Ekologické myslenie a správanie sa premieta do geografie, slovenského jazyka. Poznávanie kultúry nášho národa prostredníctvom remeselníckych zručností, pestovanie ľudových tradícií sa prelína predmetom hudobná výchova a výtvarná výchova.

6. Prierezové témy

Prierezová téma	Tematický celok	Téma
Osobnostný a sociálny rozvoj	Sebaobslužné činnosti	Hygiena pri práci, Úprava triedy a kníh
	Práce v dielni	Práce s kožou a koženkou – meranie kože, rezanie kože, strihanie kože
		Práce s drevom – rám spájaný plátovaním, debnička, vešiak na kľúče, dlabanie dreva
	Práce v domácnosti	Šitie – začisťovanie látky, prišitie pútka, posteľná bielizeň, šitie na stroji
Pestovateľské práce	Kvety na balkóne, kvety v loggii, sušenie kvetov, ošetrovanie kvetov	
Ochrana života a zdravia	Sebaobslužné činnosti	Umývanie okien, dverí, Čistenie odevov a obuvi
	Práce v dielni	Práce s kovem – druhy plechu, vlastnosti plechu, obrusovanie a ohýbanie plechu
	Práce v domácnosti	Sušenie ovocia, zeleniny, konzervovanie zeleniny solením, šitie – rovinné šitie
	Pestovateľské práce	Úprava hriadok, striedanie plodín, siatie plodín podľa priority kultivarov, sadenie plodín
Letničky, dvojročné rastliny, trvalky, skalničky		
Environmentálna výchova	Sebaobslužné činnosti	Poučenie o kozmetike rúk, Poučenie o kozmetike nôh, Starostlivosť o nechty
	Práce v dielni	Práca s papierom – stojan na ceruzky,

		puzdro na ihlice, darčkové vrečko
		Práce s drevom – podložka pod riad, sušiak na uteráky a utierky, polička na kvety, lopárik
	Práce v domácnosti	Príprava pokrmov – polievka, pokrmy z ryže, zeleninový šalát, konzervovanie zeleniny
		Šitie – spojovacie stehy, perličkový steh, základný steh, spájanie látky
	Pestovateľské práce	Zber plodín, úprava pôdy po zbere, Uskladnenie plodín, zber ovocia
		Úprava pôdy, spracovanie pôdy, rýľovanie pôdy, hrabanie pôdy
Základy technického kreslenia	Príprava sadeníc – siatie, prekyprovanie a presádzanie priesad, poznávanie škodcov, ochrana pred škodcami	
Regionálna výchova a ľudová kultúra	Práce v dielni	Rysovanie kružnice, stred kružnice, priemer kružnice, polomer kružnice
		Montážne a demontážne práce – montáž bicykla, demontáž bicykla, údržba bicykla a spojzdenie bicykla
	Práce v domácnosti	Práce s kovem – zvieratka podľa šablóny, menovky na záhony, štítky na kľúče, plechová škatuľa
	Pestovateľské práce	Šitie – výroba pútka, pridávanie, pletenie – uberanie, jednoduché oblečenie
	Základy technického kreslenia	Zavlažovanie pôdy, kyprenie pôdy, jednotenie zeleniny, zvyšovanie úrodnosti - hnojenie
Mediálna výchova	Práce v dielni	Technické kreslenie, rysovanie rovnobežiek, rysovanie potreby, základné vlastnosti rovnobežiek
		Práca s plastmi – práca s organickým sklom, práca s novodurcom, ohýbanie plastov
	Práce v domácnosti	Práce s kožou – prebíjanie kože, spájanie kože, opasok, puzdro
	Pestovateľské práce	Šitie – ozdobný steh, hládkovanie, výroba vankúša, výroba čelenky
Multikultúrna výchova	Práce v dielni	Izbové kvety, Hydroponické pestovanie rastlín
		Prirodzená ochrana rastlín, Spolužitie rastlín
	Práce v domácnosti	Úžitková záhrada na balkóne, na okne, v loggii, uskladnenie ovocia
		Pestovateľské práce
Práce v domácnosti	Práce s plastmi – výroba ťažidla, nôž na papier, ozdobný háčik, tabuľka k menovke	
	Pestovateľské práce	Háčkovanie – jednoduchý vzor, jednoduché oblečenie, zmena riadka, pridanie očka
		Ošetrovanie ovocných stromov,

		ošetrovanie kríkov, viazanie kvetín, aranžovanie kvetín
--	--	--

7. Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

- odborné publikácie k daným témam
 - encyklopédie
 - webové stránky
 - materiálno-technické a didaktické prostriedky
 - pomôcky k jednotlivým vyučovacím jednotkám
- IKT zdroje

8. Hodnotenie predmetu

Na hodnotenie predmetu vychádzame s Metodických pokynov č. 19/2015 na hodnotenie žiakov špeciálnej školy. Pri hodnotení pristupujeme ku každému žiakovi individuálne. Neporovnávame výsledky detí medzi sebou, ale hodnotíme každého podľa jeho možností a schopností. Snaha každého učiteľa 7. ročníka je pozitívne hodnotiť. V danom predmete sú žiaci priebežne klasifikovaní. Žiakov postupne vedieme, aby sa vedeli ohodnotiť sami, ale aj svojho spolužiaka. Na konci každého klasifikačného obdobia sú žiaci na vysvedčení hodnotení známami.